

หลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

A WEB-BASED INSTRUCTIONAL DESIGN PRINCIPLE BASED ON ADDIE MODEL TO TEACH FUNDAMENTAL THAI CONVERSATION FOR FOREIGNERS

วัชรพล วิบูลยศรีน*

Watcharapol Wiboolyasarin*

หลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author, E-mail: watcharapo.wib@gmail.com

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ โดยเน้นการฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งได้ ฟังและตอบคำถามได้ หรือเล่าเรื่องจากการฟังและแสดงความคิดเห็นได้ การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด หรือการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีเวลามากเพียงพอในการฝึกฝนให้สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาให้มากที่สุดเป็นอันดับแรก เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันที่เวลาเป็นสิ่งมีค่าและสำคัญ ผู้สอนหรือผู้เรียนอาจไม่มีเวลาเพียงพอ หรือเวลาของผู้สอนและผู้เรียนไม่ตรงกันที่จะสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้มากนัก การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาจึงช่วยลดข้อจำกัดในการเรียนการสอนด้านนี้ลง โดยนำการสอนบนเว็บมาใช้เพื่อช่วยเสริมทักษะการสนทนาภาษาไทยเบื้องต้น เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ใ้่อย่างก็ก็ตาม การออกแบบการสอนบนเว็บที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการตามแบบจำลอง ADDIE ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ได้รับการยอมรับในการออกแบบการเรียนการสอนจากนักศึกษส่วนใหญ่ ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งสังเคราะห์แนวคิดและนำเสนอหลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การสอนบนเว็บที่ได้จากการออกแบบตามแบบจำลองนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะการสนทนาภาษาไทยของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะการสนทนาภาษาไทยเรื่องอื่นๆ มาล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน

คำสำคัญ: การออกแบบการสอนบนเว็บ แบบจำลอง ADDIE การสนทนาภาษาไทยเบื้องต้น ชาวต่างประเทศ

Abstract

Learning foreign language should focus on developing listening, speaking, reading, and writing skills respectively, emphasizing on listening and following instructions, listen and answer the questions, or narrating stories from listening and expressing their views. Hence, teaching Thai as a foreign language should firstly pay attention to develop listening and speaking skills or conversation that teachers and learners need to have enough time for practicing to be able to produce sound closed to a native-speaker as possible. In addition, social conditions at present, the time is value and important. Teachers or learners may not have enough time or the time between teachers and learners do not match that will learn and practice a lot. Computer technology plays a major role to reduce restrictions on this kind of instruction. Especially Web-based instruction, which brings about the application of information technology so learners can enhance fundamental Thai conversation skill as learner-centered that learning is anytime, anywhere. The optimal Web-based instruction, however, must encourage an instructional design oriented an ADDIE model which has been accepted as an instructional design from many educators. In this article is to synthesis ideas and present principles of a web-based instructional design to teach fundamental Thai conversation for foreigners in order to be maximum efficiency and meeting the instructional objectives and each student's needs. Web-based instruction based on this model will be implemented as an instructional media for foreigners improving their conversation skill to be more effective or to prepare and develop other communicative skills before attending to the class.

Keywords: Web-based Instructional Design, ADDIE Model, Fundamental Thai Conversation, Foreigners

บทนำ

ธรรมชาติของการเรียนภาษาของมนุษย์ควรเริ่มจากทักษะการฟังและการพูดก่อนเมื่อทำได้ดีเพียงพอแล้ว จึงฝึกทักษะการอ่านและการเขียน หากเราพิจารณาการเรียนภาษาแม่ของเด็กจะเห็นว่าก่อนที่เด็กจะเริ่มพูดนั้นเด็กได้ยินผู้ที่อยู่ใกล้ขีดพูด ในชั้นแรกเด็กจับความหมายไม่ได้ แต่เมื่อได้ยินซ้ำๆ พร้อมกับได้เห็นอาการกิริยาต่างๆ ก็เกิดความเข้าใจความหมาย และเริ่มเลียนเสียงด้วยคำสั้นๆ ก่อนต่อมาจึงพูดคำยาวๆ และยากขึ้นตามลำดับ [1] จากนั้นเด็กจะเริ่มหัดอ่านและเขียนเมื่อเข้าโรงเรียน ดังนั้น วิธีการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

จึงควรจะสอดคล้องกับการเรียนภาษาแม่ คือเรียนตามลำดับขั้นของการสอนทักษะทั้ง 4 ด้วยการให้ผู้เรียนได้ฝึกฟัง ให้ได้ยินและเข้าใจความหมายที่ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงให้พูดเมื่อพูดได้ถูกต้องแล้วจึงอ่านและเขียน สำหรับการใช้ภาษาในการติดต่อสนทนากันนั้นเริ่มต้นด้วยการฟัง การพูด โดยเน้นการฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งได้ ฟังและจับใจความสำคัญได้ ฟังและตอบคำถามได้ เล่าเรื่องที่ฟังและแสดงความคิดเห็นได้ ผู้เรียนจึงควรฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาต่างประเทศก่อนเช่นเดียวกับที่เรียนการฟังการพูดในภาษาแม่ [2] ในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องสอน

การสนทนา เนื่องจากการสนทนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาในการสื่อสารของมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันอย่างมาก เพราะในแต่ละวันต้องมีการพบปะพูดจาสนทนากันเพื่อสื่อสารและสื่อความหมายตามความต้องการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร

ภาษาไทยยังไม่ใช่ภาษาที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่าเป็นภาษาสากลที่ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน แต่ก็มีชาวต่างประเทศจำนวนหนึ่งได้ให้ความสนใจศึกษาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ทำให้การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจากแนวโน้มดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนผู้สอนหรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสอนหลักสูตร แบบเรียน การวัดและการประเมินผล เป็นต้น การเรียนการสอนในปัจจุบันที่นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยแก้ปัญหาทางด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเนื้อหาบทเรียนได้ตลอดทุกที่ ทุกเวลา จึงควรนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ประโยชน์ในลักษณะของการสอนบนเว็บ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคลนับว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์อย่างมาก ผู้สอนสามารถใช้ในการสอนเนื้อหาโดยผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียน ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบด้วยตนเองได้ เป็นต้น

เมื่อผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสนทนาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการสนทนามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดภาระของครูผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งครูผู้สอนอาจไม่มีเวลาเพียงพอ ดังนั้น การสอนบนเว็บจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาไทยให้ดีขึ้น

ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันสามารถเรียนรู้เนื้อหาตามความถนัดและความสนใจของตนได้

อย่างไรก็ตาม การสอนบนเว็บที่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้เกิดจากความสามารถของโปรแกรมแต่เพียงประการเดียว [3] แต่เกิดจากหลักการที่เป็นที่ยอมรับในการสร้างและพัฒนาการสอนบนเว็บให้มีประสิทธิภาพนั้นคือการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการนำแบบจำลอง ADDIE ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ประกอบด้วยกระบวนการวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา นำไปใช้ และประเมินผล นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่มีความยืดหยุ่นและสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบการสอนบนเว็บได้โดยง่าย จึงเหมาะสำหรับการเลือกนำมาใช้เพื่อการออกแบบการสอนบนเว็บเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และตอบสนองกับศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างประเทศแต่ละคน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์แนวคิดของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การสอนบนเว็บและแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ
2. เพื่อนำเสนอหลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

การสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

นักการศึกษาด้านภาษาต่างประเทศ [4] ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวขั้นต้น (Initial Preparation)

เป็นขั้นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมายังจุดที่ต้องการจะสอนเพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน

2. การสร้างนิสัยและการปรับนิสัย (Habit Forming and Habit Adapting) เป็นขั้นชักจูงใจให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่ตนกำลังเรียนอยู่ เพราะภาษาจะมีความหมายก็ต่อเมื่อผู้เรียนเห็นว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงๆ ในชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนฟังอย่างถูกต้องและแม่นยำ ใช้กล้ามเนื้อในการออกเสียง เช่น ริมฝีปาก ลิ้น เป็นต้น จนผู้เรียนสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องให้ผู้เรียนออกเสียงตามผู้สอนให้เหมือนหรือคล้ายคลึงให้มากที่สุดจนเข้าใจความหมายของเสียงที่ตนเองได้ยินและได้ฟังทันที โดยไม่ต้องผ่านการแปลอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งควรเน้นการฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นภาษาต่างประเทศ

3. การจัดลำดับ (Gradation) ว่าสิ่งใดควรนำมาสอนก่อนหลัง โดยเริ่มต้นจากฝึกการฟังก่อน เห็นตัวอักษร โดยให้ผู้เรียนเรียนบทเรียนผ่านการฟังและพูดก่อนการอ่านและการเขียน (ให้ฟังก่อนแล้วจึงฝึกพูด) แล้วฝึกการอ่านปากเปล่าเป็นกลุ่มก่อนที่จะฝึกเดี่ยวๆ เป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจก่อนให้ทำงานตามลำพัง

4. สัดส่วนที่เหมาะสม (Proportion) ผู้เรียนอาจเรียนทักษะหนึ่งได้ดี แต่ไม่สามารถเรียนทักษะอื่นๆ ได้ดี ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละทักษะต้องการเวลาและเทคนิคในการฝึกหัดต่างกัน ฉะนั้น ในการสอนทักษะทางภาษาต้องรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของทักษะนั้นๆ ด้วย

5. ความถูกต้อง (Correctness) การสอนเนื้อหาต่างๆ ควรเริ่มจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และเริ่มจากสิ่งง่ายไปยากเสมอ

2. แนวคิดของการสอนบนเว็บ

นักการศึกษาด้านเทคโนโลยีการศึกษา [5] กล่าวถึงการสอนบนเว็บว่ามีวิธีการนำไปใช้ 3 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. การนำเสนอ (Presentation) ในลักษณะของเว็บไซต์ที่ประกอบไปด้วยข้อความภาพกราฟิก โดยมีวิธีการนำเสนอ คือ

1.1 การนำเสนอแบบสื่อเดี่ยว เช่น ข้อความ หรือรูปภาพ

1.2 การนำเสนอแบบสื่อคู่ เช่น ข้อความกับรูปภาพ

1.3 การนำเสนอแบบมัลติมีเดีย คือ ประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง

2. การสื่อสาร (Communication) เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ทุกวันในชีวิตซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของอินเทอร์เน็ต โดยมีการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตหลายแบบ อาทิ

2.1 การสื่อสารทางเดี่ยว เช่น การดูข้อมูลจากเว็บเพจ

2.2 การสื่อสารสองทาง เช่น การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์โต้ตอบกัน

2.3 การสื่อสารแบบแหล่งเดียวไปหลายแหล่ง เป็นการส่งข้อความจากแหล่งเดียวแพร่กระจายไปหลายแห่ง เช่น การอภิปรายจากคนเดียวให้คนอื่นๆ ได้รับฟังด้วย หรือการประชุมผ่านคอมพิวเตอร์

2.4 การสื่อสารหลายแหล่งไปสู่หลายแหล่ง เช่น การใช้กระบวนการกลุ่มในการสื่อสารบนเว็บ โดยมีคนใช้หลายคนและคนรับหลายคนเช่นกัน

3. การมีปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัต (Dynamic Interaction) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีลักษณะ คือ

3.1 การสืบค้นข้อมูล

3.2 การหาวิธีการเข้าสู่เว็บ

3.3 การตอบสนองของมนุษย์ต่อการใช้เว็บ

องค์ประกอบทางเทคโนโลยีหลักของการสอนบนเว็บแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ไฮเปอร์มีเดีย (Hypermedia) และการใช้คุณสมบัติของคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ไฮเปอร์มีเดียหรือสื่อหลายมิติ หมายถึงสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อความ ภาพเสียงที่เชื่อมโยงถึงกัน และสามารถแสดงผลทาง

จอภาพที่ผู้ใช้สามารถเลือกรับเนื้อหาสาระตามการเชื่อมโยงที่ได้กำหนดไว้ โดยนำเสนอสาระความรู้ที่ให้ทางเลือกกับผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาสาระตามเป้าหมายของตนเอง

2. การใช้คุณสมบัติของคอมพิวเตอร์เครือข่ายหรือการเชื่อมโยงระหว่างคอมพิวเตอร์ด้วยกันเป็นเครือข่าย และรวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย ซึ่งเปิดโอกาสทางการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้คุณสมบัติของเครือข่ายใน 2 ลักษณะคือ การร่วมใช้สารสนเทศ และการใช้ประโยชน์ทางการสื่อสาร

2.1 การร่วมใช้ทรัพยากร (Resources Sharing) หมายถึง การร่วมใช้สารสนเทศ บทเรียน และทรัพยากรอื่นๆ คุณสมบัติของคอมพิวเตอร์เครือข่ายทำให้สารสนเทศ บทเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อหลายมิติที่พัฒนาเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ให้บริการสามารถเผยแพร่และอนุญาตให้ผู้เรียนเข้าศึกษาบทเรียน และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านั้นผ่านคอมพิวเตอร์ที่ตั้งอยู่ ณ ที่ใดก็ได้ที่มีการเชื่อมโยงเข้าเป็นเครือข่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องจำกัดว่าผู้เรียนต้องมาอยู่พร้อมกันในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นในเวลาและสถานที่ที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลสะดวก บทเรียนที่นำเสนอผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้นมีคุณสมบัติดังนี้

1. แก้ไข ปรับปรุง บทเรียน ให้ทันสมัยได้ทันที
2. นำเสนอเผยแพร่แก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา
- 3.โต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและโปรแกรมการเรียน
4. เก็บข้อมูลและผลการเรียน เพื่อการเรียกดูจากผู้เรียนและผู้สอน
5. อำนวยความสะดวกในการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้สอนได้ตลอดเวลา

2.2 การสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง (Computer-mediated Communication)

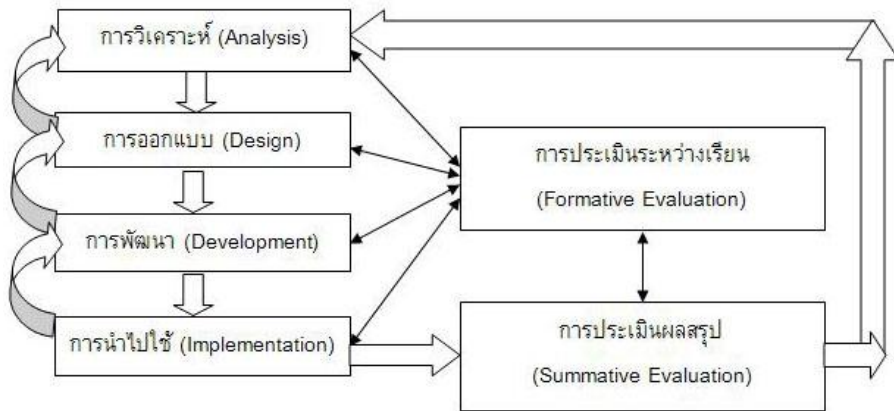
เป็นการสื่อสารโดยใช้โปรแกรมที่สามารถทำให้เกิดการสื่อสารติดต่อกันใน 2 แบบ คือ

1. การสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous Mode of Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้เรียนที่ต้องนัดหมายออนไลน์พร้อมกัน และสื่อสารด้วยการใช้โปรแกรมที่สนับสนุนการสื่อสารโต้ตอบแบบทันทีทันใด เช่น โปรแกรมสนทนา โปรแกรมการบรรยายทางไกลด้วยเสียงหรือผ่านกล้องวีดิทัศน์

2. การสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous Mode of Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนติดต่อกันด้วยการฝากข้อความ หรือไฟล์ประเภทต่างๆ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการ ซึ่งผู้รับสามารถเลือกรับสารตามเวลาที่ตนเองสะดวกด้วยการใช้โปรแกรม เช่น เว็บเมล (ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์บนเว็บ) หรือเว็บบอร์ด (กระดานอภิปรายบนเว็บ)

3. แนวคิดของแบบจำลอง ADDIE

แบบจำลอง ADDIE เป็นแบบจำลองที่ได้รับความนิยม มีความยืดหยุ่น และให้อิสระแก่ผู้สอนในการออกแบบและพัฒนาการสอนบนเว็บมากที่สุดแบบจำลองหนึ่ง [6] ซึ่งมี 5 ขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลอง ADDIE

ที่มา: McGriff, Steven J. (2000). Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model. *Instructional Design Models*. 226(14): 1-2.

ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์ (Analysis)
 ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องตอบคำถามตามประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ คือ

1. กลุ่มผู้เรียนเป็นใคร มีพื้นฐานความรู้ระดับใด มีบุคลิกลักษณะพิเศษอย่างไร มีความสนใจเรียนในเรื่องใด
2. จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของบทเรียนคืออะไร
3. เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2 นั้นมีเนื้อหาอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้อง
4. ปัญหาหรืออุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นน่าจะมีอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 2: การออกแบบ (Design)
 หลังทราบว่ากลุ่มผู้เรียนเป้าหมายเป็นใคร จุดมุ่งหมายของบทเรียนรวมทั้งเนื้อหาประกอบด้วยอะไรบ้าง ปัญหาและอุปสรรคน่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้างแล้ว นักออกแบบและพัฒนาบทเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในขั้นตอนการออกแบบซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบทเรียน ควรเป็น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้หลังจากที่เรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2. กำหนดโครงร่างและลำดับของเนื้อหาบทเรียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์บทเรียน โดยเรียงลำดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับการนำเสนอบทเรียน

3. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์

4. กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม
5. กำหนดเกณฑ์การประเมินผล โดยจะต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน กิจกรรมและเนื้อหา

6. กำหนดแผนผังแสดงลำดับการนำเสนอบทเรียน (Lesson Flowchart) ตั้งแต่ต้นจนจบบทเรียน

ขั้นตอนที่ 3: การพัฒนา (Development)
 หลังจากที่ได้ทดสอบและสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จนเกิดความมั่นใจแล้ว นักออกแบบและพัฒนาการสอนบนเว็บจะเริ่มดำเนินการพัฒนาบทเรียนดังต่อไปนี้

1. การเขียนบท (Scripting) อาจเรียกว่า สตอรี่บอร์ด (Storyboard) หมายถึง เอกสาร

ที่แสดงรายละเอียดของหน้าจอทุกหน้าจอ หรือทุกๆ เว็บไซต์ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้อ่าน ดู ศึกษาและ/หรือได้รับฟัง ซึ่งม็อดูลประกอบด้วยดังต่อไปนี้

- 1.1 ชื่อโปรแกรม หรือบทเรียน รหัสวิชา และอาจารย์ถึงชื่อผู้ออกแบบ/ชื่อผู้สอน
- 1.2 เนื้อหาหรือบทเรียนโดยละเอียด
- 1.3 รายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานของบทเรียน เช่น การสร้างตัวเชื่อมโยง (Link)
- 1.4 รายละเอียดเกี่ยวกับรูปภาพประกอบ (ถ้ามี)
- 1.5 ในกรณีที่ไม่มีเสียงบรรยายประกอบบทเรียน จะต้องมียกของเสียงบรรยายรวมอยู่ด้วย
- 1.6 ในกรณีที่มียกทัศน์ประกอบบทเรียน จะต้องมียกทัศน์ประกอบรวมอยู่ด้วย
- 1.7 รายละเอียดการทำงานของโปรแกรม เช่น การทำงานของปุ่มต่างๆ ในแต่ละเว็บเพจ

2. การสร้างงานกราฟิก โปรแกรมนำเสนอ แฟ้มเสียง และวีดิทัศน์ประกอบบทเรียน

3. การใช้โปรแกรมสร้างบทเรียน (Programming) เป็นการดำเนินการสร้างบทเรียน หรือคอร์สแวร์ตามคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของโปรแกรมนั้นๆ

4. การทดสอบการทำงานของบทเรียน (Quality Control, Alpha Test) เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา และการทำงานของบทเรียน (Debugging)

5. การประเมินผลระหว่างทาง (Formative Evaluation) เพื่อพัฒนาบทเรียน

ขั้นตอนที่ 4: การนำไปใช้ (Implementation) เมื่อนักออกแบบและพัฒนาบทเรียนดำเนินการแก้ไขบทเรียนตามเหมาะสมแล้ว จึงนำบทเรียนไปใช้งานจริง

ขั้นตอนที่ 5: การประเมินผล (Evaluation) เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนตามเกณฑ์เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบทเรียนชุดต่อไป

การนำเสนอหลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

การออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา นำไปใช้ และประเมินผลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ 1 การสรุปกรอบแนวคิดในการดำเนินงานตามแบบจำลอง ADDIE

ขั้นตอน	งาน	ผลลัพธ์ที่ได้
1. การวิเคราะห์ (Analysis) กำหนดสิ่งที่เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินความต้องการจำเป็น - วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา - วิเคราะห์ผู้เรียน - วิเคราะห์งาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการประเมินความต้องการจำเป็น - สภาพปัจจุบัน ปัญหาตามสภาพจริง - จุดมุ่งหมายในการเรียนของผู้เรียน - แผนผังแสดงแนวทางการศึกษาของผู้เรียน
2. การออกแบบ (Design) กำหนดวิธีเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ - จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดโครงร่าง - ลำดับเนื้อหาบทเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เรียงลำดับความยากง่ายของบทเรียน - กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ - กำหนดสื่อและทรัพยากรที่ใช้ - กำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน กิจกรรม และเนื้อหาบทเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม - แผนการจัดการเรียนรู้ - การลำดับเนื้อหาบทเรียน - กลยุทธ์การเรียนการสอน - สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้อง - เกณฑ์การประเมินผล
3. การพัฒนา (Development) ดำเนินการผลิต	ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาบทเรียน - แบบฝึกหัด - แบบทดสอบ
4. การนำไปใช้ (Implementation) ติดตั้งดำเนินการในบริบทตามสภาพจริง	นำบทเรียนไปใช้งานจริง	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการใช้งาน - ข้อเสนอแนะ
5. การประเมินผล (Evaluation)	ประเมินผลการใช้บทเรียน ทั้งการประเมินผลระหว่างทางและปลายทาง	<ul style="list-style-type: none"> - รายงานสรุปผลประเมินประสิทธิภาพของบทเรียน - ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทเรียน

1. การวิเคราะห์ (Analysis)

1.1 ประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

จากแนวโน้มด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทยที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ เปิดการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ

เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนผู้สอนที่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และผู้เรียนชาวต่างประเทศส่วนมากมักมีเวลาเรียนไม่เพียงพอหรือเวลาเรียนของผู้สอนกับผู้เรียนไม่ตรงกัน เป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงเวลาเรียนอยู่เสมอ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่เต็มที่ มีเวลาในการฝึกฝนน้อย อีกทั้งยังขาดสื่อการเรียนการสอน

สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านเวลาและสถานที่ ด้วยเหตุนี้การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้จะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเนื้อหาบทเรียนได้ตลอดทุกที่ทุกเวลา จึงควรนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ประโยชน์ในลักษณะของการสอนบนเว็บ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการสนทนา และทดสอบความสามารถและศักยภาพของตนเองได้ตามที่ต้องการ

1.2 วิเคราะห์ผู้เรียน (Learner Analysis) แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. เชื้อชาติและภาษาแรกของผู้เรียน เนื่องจากภาษาแรกมีบทบาทในการเสริมและขัดขวางการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การแทรกแซงการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจากภาษาแรก เกิดจากการเรียนภาษาต่างประเทศที่ไม่สมบูรณ์และภาษาต่างประเทศคล้ายคลึงกับภาษาแรก ในระดับผู้เรียนที่ยังมีความรู้ภาษาต่างประเทศไม่มาก ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะยึดภาษาแรก ซึ่งคิดว่ามีส่วนคล้ายกันกับภาษาต่างประเทศมาใช้ ดังนั้น ภาษาแรกจึงมีบทบาทอย่างมากกับผู้เรียนระดับต้น สำหรับผู้เรียนระดับสูงขึ้นไป แม้ว่าจะมีความรู้ภาษาต่างประเทศเพียงพอ ภาษาแรกก็ยังคงมีส่วนช่วยเสริมความเข้าใจ เช่น การทำความเข้าใจหรือแปลเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารควรใช้ภาษาแรกของผู้เรียนได้แต่อยู่ในขอบเขตจำกัด และควรมีการสอนสัทอักษรสากล (International Phonetics Alphabets) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการฝึกออกเสียงด้วย

2. วัยของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศอีกปัจจัยหนึ่ง ผู้เรียนที่มีอายุน้อย จะเรียนภาษาได้ดีกว่า

ผู้เรียนที่มีอายุมาก และวัยเด็กจะมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านเสียงได้ดีกว่าวัยผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้ลักษณะของเนื้อหาบทเรียนควรสอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน

3. จุดมุ่งหมายของผู้เรียน เป็นปัจจัยในการพิจารณาเลือกหรือกำหนดเนื้อหาของบทเรียน แต่ต้องเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน ไม่สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะหรือสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน เช่น การทักทายหรือการแนะนำตัวตามวัฒนธรรมของคนไทย การซื้อของหรือการต่อรองราคาสินค้า เป็นต้น เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามบริบทแล้วจึงเพิ่มเนื้อหาของสถานการณ์ให้มีความซับซ้อนขึ้น เช่น การแนะนำบุคคลอื่นให้รู้จักกับผู้ที่อาวุโสมากกว่าหรือน้อยกว่า การซื้อ-ขายสิ่งสิขาริมทรัพย์ เป็นต้น

4. ทักษะคิด และความมั่นใจในการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน หากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและคนไทย รวมทั้งเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาไทย ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยอย่างมีความสุข และยิ่งถ้าผู้เรียนมีความมั่นใจในตัวเอง จะกล้าแสดงออก หรือกล้าใช้ภาษาโดยไม่กังวลว่าจะมีข้อผิดพลาด บุคลิกภาพดังกล่าวจะทำให้เรียนภาษาไทยได้ดี และพัฒนาได้เร็วกว่าผู้เรียนที่เขินอายหรือเก็บตัว ไม่กล้าแสดงออก

5. ระยะเวลาในการเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและช่วงเวลาที่ต้องการ สามารถเข้าทบทวนบทเรียนได้บ่อยครั้งและนานเท่าที่ต้องการ ทุกที่ทุกเวลาที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

1.3 วิเคราะห์ภาระงาน (Task Analysis)

การสนทนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ทักษะการฟังประกอบด้วยการเขียนคำศัพท์

วลี และประโยคตามการอ่านออกเสียงและสำเนียงของคำศัพท์ สามารถฟังเข้าใจความหมายของคำสั่งทั่วไปของบทความสั้นๆ และการสนทนาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนได้

ทักษะการพูดเป็นความสามารถในการอ่านออกเสียงอย่างชัดเจนและถูกต้อง สามารถอ่านและท่องบทเรียนด้วยการออกเสียงที่ถูกต้องและใช้สำเนียงที่เหมาะสม เล่าเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนด้วยภาษาของตนเองได้ เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ในมหาวิทยาลัย และในครอบครัว ดำเนินการสนทนาทั่วไปหรือเล่นิทานสั้นๆ ได้ เป็นต้น การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการฟังและการพูดของผู้เรียนนั้นจะต้องให้มีรูปแบบหลากหลายและมีความสนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนการสอนภาษาไทย ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

ในการสอนบนเว็บควรเริ่มจากการกำหนดให้ศึกษาศัพท์อักษร เพื่อให้การออกเสียงใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา จากนั้นแบ่งบทเรียนการสนทนาออกเป็นบทเรียนย่อยๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นขั้นตอน เริ่มจากทักษะง่ายๆ ไปสู่ทักษะยาก โดยแบ่งบทเรียนและกำหนดลำดับการเรียนรู้ตามลักษณะของการสนทนา ซึ่งเป็นบทสนทนาเบื้องต้นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คล้ายคลึงกับทุกภาษาในโลก จำนวน 10 บท ประกอบด้วย 1) การทักทาย 2) การขอร้อง 3) การบอกเวลา 4) การนัดหมาย 5) การพูดโทรศัพท์ 6) การถามทาง 7) การสั่งอาหาร 8) การเดินทาง 9) การซื้อสินค้า และ 10) การท่องเที่ยว โดยจัดทำบทอ่านและฟัง พร้อมแบบฝึกหัดทุกบทเพื่อทบทวนบทเรียนและฝึกปฏิบัติการอ่านและการออกเสียง รวมทั้งการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน

2. การออกแบบ (Design)

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

แบ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทางและวัตถุประสงค์นำทาง โดยวัตถุประสงค์

ปลายทางเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องได้รับภายหลังจากการเรียนการสอน และวัตถุประสงค์นำทางเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้รับระหว่างการศึกษา เนื้อหาบทเรียน เนื้อหาต้องเป็นเนื้อหาที่ถูกต้องตามหลักภาษาและใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเน้นทักษะการฟังและการพูด แบบเรียนประกอบด้วย บทสนทนา คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องแบบทดสอบการสนทนาและโครงสร้างประโยคเป็นเนื้อหาหลัก ซึ่งประกอบด้วย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสัทอักษรสากล ซึ่งควรอ้างอิงจากศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ และกำหนดวัตถุประสงค์ปลายทาง ได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสนทนาเกี่ยวกับ... ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งกำหนดวัตถุประสงค์นำทางไว้อย่างน้อย 3 ข้อดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำและประโยคได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำบทสนทนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ประโยคสนทนาที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

2.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

เขียนสาระสำคัญของโดยระบุความสำคัญและความจำเป็นของการเรียน เช่น การทักทาย อาจเขียนสาระสำคัญไว้ได้ดังนี้ *“การทักทายถือว่าเป็นอารยธรรมที่งดงามยิ่งของคนในสังคม และชาวต่างประเทศควรเรียนรู้เป็นอันดับแรก เพราะว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านานของคนในสังคม โดยเฉพาะสังคมไทย ที่มีคำกล่าวทักทาย พร้อมกับการประนมมือไหว้ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ อันแสดงออกถึงความเป็นผู้มีมารยาทและได้รับการศึกษาอย่างดี”*

ระบุวัตถุประสงค์ปลายทาง โดยกำหนดพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อจบบทเรียน อาทิ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

สนทนาเกี่ยวกับการทักทายและแนะนำตนเอง กับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม และวัตถุประสงค์ นำทางให้สอดคล้องกับข้อ 2.1 ได้ดังนี้ 1) อ่านและบอกคำที่ใช้ในการทักทาย 2) เลือกใช้คำหรือวลีที่เหมาะสมกับตนเองและสถานการณ์ในการทักทาย และ 3) ทักทายและแนะนำตนเอง

กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระที่ปรากฏในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนควรแบ่งเป็นขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป

ระบุสื่อและทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และเกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ตามสภาพจริงหรือเกณฑ์รูบริคส์ให้สอดคล้องกันเป็นลำดับ

2.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

ควรปรากฏหัวข้อสำคัญ ดังนี้ คำศัพท์ (Vocabulary) บทสนทนา (Conversation) โครงสร้างทางไวยากรณ์ (Grammatical Structure) บทอ่านและฟัง (Reading-Speaking Text) ข้อมูลทางวัฒนธรรม (Cultural Information) และแบบฝึกหัดท้ายบท (Exercise) เป็นต้น ในบทสนทนาทุกบทสามารถฟังเสียงแต่ละประโยคบนเว็บและฝึกการพูดออกเสียง การฟังและรับชมสถานการณ์ของการสนทนาจากสตรีมมิ่งมีเดีย (Streaming Media) และการทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนบทเรียน

2.4 กำหนดสื่อและทรัพยากรที่ใช้

ข้อความ (Text): กำหนดเป็นภาษาไทย และมีประโยคภาษาอังกฤษกำกับไว้ เนื่องจากเป็นภาษาสากล นอกจากนี้ควรมีประโยคศัพท์อักษรเพื่อฝึกการออกเสียงตาม

ภาพ (Picture): ใช้ภาพประกอบเพื่อแสดงวัฒนธรรมไทย เป็นการสื่อให้เห็นถึงสถานการณ์การใช้กิริยาท่าทางประกอบคำพูด โดยเลือกภาพที่สอดคล้องกับความเป็นไทยหรือวิถีชีวิตไทย

เสียง (Audio): เป็นคลิปเสียงที่ออกเสียงถูกต้องตามอักขรวิธี ชัดเจน นำฟัง

เพื่อเป็นตัวอย่างในการฝึกออกเสียง ที่ผู้เรียนสามารถดัดฟังเสียงและฝึกออกเสียงได้ตามต้องการ

ภาพเคลื่อนไหว หรือแอนิเมชัน (Animation): เป็นภาพเคลื่อนไหวที่ออกแบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสนทนา บริเวณด้านล่างของหน้าจอ ปรากฏข้อความประกอบ (Sub-title) เป็นภาษาไทยและสัทอักษร

2.5 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรม โดยกำหนดให้มีการประเมินผล 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบวัดความเข้าใจ (Comprehension Test) เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ สำหรับทดสอบการเลือกใช้บทสนทนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำหนดในโจทย์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและการเลือกใช้คำตอบที่เหมาะสมในการสนทนาตามแบบแผนได้

2. แบบวัดความสามารถด้านการสนทนา (Conversation Test) เป็นการทดสอบทักษะการฟังและการพูด โดยให้ผู้เรียนนัดหมายเวลาเพื่อทดสอบกับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา หรือครูผู้สอนผ่านโปรแกรมที่สนับสนุนการสื่อสารโต้ตอบแบบทันทีทันใดบนเครือข่าย อาทิ โปรแกรม Skype หรือ Windows Live Messenger (MSN) ร่วมกับการใช้เว็บแคม แล้วประเมินความถูกต้องในการออกเสียง ตามเกณฑ์การประเมิน 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเข้าใจความหมาย
2. ความถูกต้องตามระเบียบภาษา
3. ความชัดเจนในการออกเสียง
4. ความคล่องแคล่วในการพูด
5. ความสมบูรณ์ของคำตอบ

3. การพัฒนา (Development)

ครอบคลุมถึงการออกแบบและการผลิตบทเรียนซึ่งการออกแบบสามารถแบ่งออกเป็น

2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของโครงสร้างของเว็บเพจที่จะนำเนื้อหาแต่ละส่วนมาใส่และส่วนของเนื้อหาบทเรียนซึ่งจะอยู่ในลักษณะของสตอรี่บอร์ด โดยในขั้นตอนนี้เป็นส่วนสำคัญมากที่สุด เพราะเนื้อหาของบทเรียนจะมีความน่าสนใจหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้ออกแบบใช้ในการออกแบบเนื้อหาที่ต้องการเลือกสื่อในการนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน หลังจากนั้นต้องเขียนสคริปต์เนื้อหาและอธิบายอย่างชัดเจนในรายละเอียดถึงสิ่งที่ต้องนำเสนอในแต่ละหน้าจอ

เลือกใช้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ (LMS: Learning Management System) ที่เป็นโอเพนซอร์ส (Open Source) อย่างโปรแกรมจoomla (Joomla!) หรือดรูพัล (Drupal) ซึ่งสามารถใช้งาน ปรับแต่ง หรือแก้ไขเนื้อหาบทเรียนได้ง่าย ออกแบบแผนผังเว็บไซต์ กำหนดรายละเอียดต่างๆ เป็นแผนภาพ แล้วจึงลงมือพัฒนาตามรายละเอียดต่างๆ ในข้อ 2

เสริมด้วยระบบสนับสนุนเป็นทรัพยากรต่างๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนต่างๆ อาทิ คู่มือ ใบบงาน แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ผู้สอนควรผลิตคู่มือการใช้งานซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก เพราะจะช่วยให้เริ่มใช้บทเรียนอย่างมั่นใจ และสามารถขอคำแนะนำจากคู่มือได้ ทุกเมื่อที่มีปัญหาการใช้งาน

4. การนำไปใช้ (Implementation)

นำการเรียนการสอนบนเว็บเพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนชาวต่างประเทศเพื่อหาข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ผู้สอนควรประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่งก่อน โดยให้ผู้เรียนหนึ่งคนพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนระหว่างการใช้บทเรียน และผู้สอนสัมภาษณ์ผู้เรียนหรือให้พูดแสดงความคิดเห็นในขณะที่กำลังเรียนบทเรียน เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงบทเรียน จากนั้นประเมินแบบกลุ่มย่อยโดยใช้

ผู้เรียน 3-5 คนทดลองใช้บทเรียนที่สร้างขึ้น โดยศึกษาว่าผู้เรียนใช้บทเรียนอย่างไร และต้องการความช่วยเหลือมากน้อยเท่าใด โดยข้อมูลที่ได้จะช่วยให้บทเรียนบนเว็บสมบูรณ์ในตัวเองมากขึ้นและยังช่วยให้ผู้สอนคาดคะเนประสิทธิภาพของบทเรียนที่จะใช้กับกลุ่มใหญ่ต่อไปได้ ซึ่งเป็นการประเมินโดยให้ผู้เรียนทั้งชั้นทดลองเรียนด้วยบทเรียนที่ได้สร้างขึ้น หลังจากการปรับปรุงใน 2 ขั้นตอนที่ผ่านมาสามารถทำได้ในระหว่างการเรียนและหลังการเรียน การประเมินผลระหว่างการเรียนจะเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกไปกับการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนจากบทเรียนที่ได้สร้างขึ้นและหลังจากการเรียนแล้ว ผู้เรียนต้องทำแบบทดสอบเพื่อศึกษาว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ใด หากมีข้อบกพร่องในวัตถุประสงค์อื่นใด จะได้นำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงและพัฒนาการสอนบนเว็บให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การประเมินผล (Evaluation)

ดำเนินการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร ดังนี้ [7]

$$E1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

และ

$$E2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

ภาพที่ 2 สูตรการคำนวณประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ที่มา: ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่นๆ. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมื่อ E1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นกิจกรรมระหว่างการเรียน คิดเป็นร้อยละ

E2 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน คิดเป็นร้อยละ

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของกิจกรรมระหว่างการเรียนของผู้เรียน

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

A แทน คะแนนเต็มของกิจกรรมระหว่างการเรียน

B แทน คะแนนเต็มของผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนและดำเนินการวิเคราะห์ผลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนทำกิจกรรมระหว่างการเรียนแต่ละบท เพื่อหาประสิทธิภาพของ E1

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 10 บท เพื่อหาประสิทธิภาพของ E2

3. ตรวจสอบค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ข้างต้น โดย E1 และ E2 ที่ได้จากการวิเคราะห์จะต้องมีค่ามากกว่า 80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถนำการสอนบนเว็บไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนเสริมทักษะการสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศได้

สรุป

หลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศต้องประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ผู้เรียน และภาระงาน 2) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และทรัพยากร และเกณฑ์การประเมินผล 3) การพัฒนาทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างของการสอนบนเว็บและเนื้อหาบทเรียน 4) การนำไปใช้แบบผู้เรียนหนึ่งคน แบบผู้เรียนกลุ่มย่อย

และแบบผู้เรียนกลุ่มใหญ่ และ 5) การประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ปัจจุบันการเรียนภาษาไทยของชาวต่างประเทศได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้สอนภาษาไทยเป็นที่ต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ ในขณะที่ผู้สอนภาษาไทยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมีไม่มากพอต่อความต้องการแต่ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้สามารถพัฒนาการสอนบนเว็บที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากขึ้น โดยสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนเสริมทักษะการสนทนาภาษาไทยของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการฝึกฝนร่วมกับผู้สอนในชั้นเรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนและฝึกฝนบทเรียนเดิมด้วยตนเองที่บ้านได้หรือเป็นการเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาทักษะการสนทนาภาษาไทยเรื่องอื่นๆ มาล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน

การออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศจะเป็นแนวทางให้ผู้สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศสามารถออกแบบการสอนบนเว็บได้อย่างมีระบบ และเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะมีขั้นตอนต่างๆ กำหนดเอาไว้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน นับตั้งแต่ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการนำไปใช้ จนถึงขั้นการประเมินผล ส่วนรายละเอียดต่างๆ ภายในขั้นตอนจะแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหา จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ลักษณะของผู้เรียน และเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งผู้สอนแต่ละคนควรเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และประเมินความต้องการจำเป็นผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยสร้างแบบสอบถามวัดความรู้ แบบสอบถาม หรือแบบสัมภาษณ์ขึ้นมา ก่อน เพื่อนำไปทดสอบ สอบถาม หรือสัมภาษณ์ผู้เรียนก่อนออกแบบและพัฒนาการสอนบนเว็บที่ตรงกับข้อมูล ปัญหา และความต้องการของผู้เรียนที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- [1] Wilkins, David A. (1976). *Notional Syllabuses*. Oxford: Oxford University Press.
- [2] วัชรพล วิบูลยศรีน. (2553). *การสร้างแบบเรียนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [3] สุระเชษฐ เวชชพิทักษ์; และคนอื่นๆ. (2546). *การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- [4] Darian, Steven. (1969, December). Backgrounds of Modern Language Teaching: Sweet, Jespersen, and Palmer. *The Modern Language Journal*. 53(8): 545-550.
- [5] Doherty, Andrew. (1998, September-October). The Internet: Destined to become a passive surfing technology. *Educational Technology*. 38(5): 61-63.
- [6] McGriff, Steven J. (2000). Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model. *Instructional Design Models*. 226(14): 1-2.
- [7] ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และคนอื่นๆ. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.